Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

5. maj 2022 *

»Præjudiciel forelæggelse – socialpolitik – artikel 157 TEUF – protokol (nr. 33) – ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv – direktiv 2006/54/EF – artikel 5, litra c), og artikel 12 – forbud mod indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn – erhvervstilknyttet social sikringsordning, der finder anvendelse efter den dato, der er omhandlet i denne protokol og artikel 12 – alderspension til tjenestemænd – national lovgivning om en årlig tilpasning af alderspensioner – degressiv tilpasning i forhold til størrelsen af alderspensionen med fuldstændig mangel på tilpasning ud over et vist beløb – begrundelser«

I sag C-405/20,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Verwaltungsgerichtshof (forvaltningsdomstol, Østrig) ved afgørelse af 31. juli 2020, indgået til Domstolen den 28. august 2020, i sagen

EB,

JS,

DP

mod

Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (BVAEB),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Arabadjiev, Domstolens vicepræsident, L. Bay Larsen, som fungerende dommer i Første Afdeling, og dommerne I. Ziemele, T. von Danwitz (refererende dommer) og P.G. Xuereb,

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: tysk.

efter at der er afgivet indlæg af:

– JS og EB ved Rechtsanwalt M. Riedl,

– DP som selvmøder og ved Rechtsanwalt M. Riedl,

– den østrigske regering ved J. Schmoll og C. Leeb, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved B.-R. Killmann og A. Szmytkowska, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 27. januar 2022,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 157 TEUF, protokol (nr. 33) ad artikel 157 TEUF, der er knyttet som bilag til EUF-traktaten (herefter »protokol nr. 33«), artikel 5 og 12 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (EUT 2006, L 204, s. 23).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med tre tvister mellem henholdsvis EB, JS og DP, på den ene side, og Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (BVAEB) (sygekasse for tjenestemænd og andre offentligt ansatte, jernbaner og minedrift, Østrig), på den anden side, vedrørende den årlige tilpasning af deres alderspensioner.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Protokol nr. 33 bestemmer:

»Med henblik på anvendelsen af artikel 157 [TEUF] skal ydelser i medfør af en erhvervstilknyttet social sikringsordning ikke anses for løn, hvis og i det omfang de kan henføres til beskæftigelsesperioder, der ligger forud for den 17. maj 1990, undtagen for arbejdstagere eller deres ydelsesberettigede pårørende, der inden denne dato har anlagt søgsmål eller indbragt en dertil svarende klage i overensstemmelse med den relevante nationale ret.«

4 Artikel 1 i direktiv 2006/54 har følgende ordlyd:

»Dette direktiv har til formål at sikre gennemførelsen af princippet om lige muligheder for og lige behandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv.

I det øjemed indeholder det bestemmelser til gennemførelse af princippet om ligebehandling for så vidt angår:

[…]

c) erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger.

[…]«

5 Direktivets artikel 2, stk. 1, bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

a) »direkte forskelsbehandling«: at en person behandles ringere på grund af køn, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation

b) »indirekte forskelsbehandling«: at en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis stiller personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige

[…]

f) »erhvervstilknyttede sikringsordninger«: ordninger, der ikke er omfattet af Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring [(EFT 1979, L 6, s. 24)], og som har til formål at sikre arbejdere, uanset om de er lønmodtagere eller selvstændige erhvervsdrivende, inden for en virksomhed eller en gruppe af virksomheder, inden for en erhvervsgren eller inden for en faglig eller tværfaglig branche, ydelser, som skal supplere ydelserne fra de lovbestemte sociale sikringsordninger eller træde i stedet for disse, uanset om medlemskab af disse ordninger er obligatorisk.«

6 Direktivets artikel 3 med overskriften »Positive foranstaltninger« bestemmer:

»Medlemsstaterne kan opretholde eller vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med […] artikel 157, stk. 4, [TEUF] for i praksis at sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.«

7 Kapitel 2 med overskriften »Ligebehandling i forbindelse med de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger« i afsnit II i samme direktiv indeholder bl.a. direktivets artikel 5 og 12.

8 Artikel 5 i direktiv 2006/54 med overskriften »Forbud mod forskelsbehandling« har følgende ordlyd:

»Uden at artikel 4 tilsidesættes, må der ikke finde nogen direkte eller indirekte forskelsbehandling sted på grundlag af køn i forbindelse med de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, især for så vidt angår:

a) anvendelsesområdet for sådanne ordninger samt betingelserne for adgang til disse

b) bidragspligten og beregningen af bidrag

c) beregningen af ydelserne, herunder ægtefælle- eller forsørgertillæg, og betingelserne for varigheden og bevarelsen af retten til ydelserne.«

9 Direktivets artikel 12 med overskriften »Tilbagevirkende kraft« bestemmer:

»1. Enhver gennemførelsesforanstaltning til dette kapitel, for så vidt angår arbejdstagere, skal dække alle ydelser i medfør af erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, der kan henregnes til beskæftigelsesperioder efter den 17. maj 1990 og har tilbagevirkende kraft til denne dato, medmindre arbejdstagerne eller deres ydelsesberettigede pårørende inden denne dato har anlagt søgsmål eller indgivet en dertil svarende administrativ klage i overensstemmelse med national lovgivning. I så fald har gennemførelsesforanstaltningerne tilbagevirkende kraft til den 8. april 1976 og dækker alle ydelser, der kan henregnes til beskæftigelsesperioder efter denne dato. For de medlemsstater, der har tiltrådt [Unionen] efter den 8. april 1976, men før den 17. maj 1990, erstattes denne dato af den dato, på hvilken traktatens artikel [157 TEUF] blev gældende på deres område.

2. Andet punktum i stk. 1 er ikke til hinder for, at de nationale regler om søgsmålsfrister i nationale retsforhold kan gøres gældende over for arbejdstagere eller deres ydelsesberettigede pårørende, som havde anlagt søgsmål eller indgivet en dertil svarende administrativ klage i overensstemmelse med national lovgivning inden den 17. maj 1990, forudsat at disse regler ikke er mindre gunstige for søgsmål af denne art end for tilsvarende nationale søgsmål, og at de ikke i praksis gør det umuligt at udøve rettigheder tillagt i henhold til [EU-]retten.

3. For de medlemsstater, der har tiltrådt [Unionen] efter den 17. maj 1990, og som den 1. januar 1994 var kontraherende parter i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, ændres datoen den 17. maj 1990 i stk. 1, første punktum, til den 1. januar 1994.

4. For de øvrige medlemsstater, hvis tiltrædelse [af Unionen] fandt sted efter den 17. maj 1990, ændres datoen den 17. maj 1990 i stk. 1 og 2 til den dato, på hvilken [artikel 157 TEUF] blev gældende på deres område.«

Østrigsk ret

10 § 41 i Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965) (forbundslov om pensionsrettigheder for føderale tjenestemænd, deres efterkommere og familiemedlemmer (lov om pension af 1965)) af 18. november 1965 (BGBl., nr. 340/1965) i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »PG 1965«), bestemmer:

»[…]

(2) Alderspensioner og efterladtepensioner, der skal udbetales i henhold til denne lov […], skal tilpasses på samme tid og i samme omfang som pensionerne i medfør af den lovbestemte pensionsforsikring.

1. når pensionsretten allerede bestod inden den 1. januar i det pågældende år

[…]

(4) Den metode til tilpasning af pensioner, der er fastsat i § 711 [i Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (lov om social sikring, herefter »ASVG«)] for kalenderåret 2018, finder

analog anvendelse […]. I tilfælde af en stigning i henhold til ASVG's § 711, stk. 1, nr. 2, tilskrives det samlede beløb alderspensionen eller efterladtepensionen.«

11 ASVG's § 108f i den affattelse, der fandt anvendelse på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, bestemmer følgende:

»(1) Forbundsministeren for social sikring, generationsspørgsmål og forbrugerbeskyttelse fastsætter reguleringsfaktoren for hvert kalenderår under hensyn til referenceværdien.

(2) Referenceværdien er fastsat således, at den forhøjelse af pensionerne, der følger af tilpasningen med referenceværdien, skal svare til stigningen i forbrugerpriserne i overensstemmelse med stk. 3. Den rundes op til tre decimaler.

(3) Stigningen i forbrugerpriserne fastlægges på grundlag af den gennemsnitlige stigning i 12 kalendermåneder indtil juli måned i det år, der går forud for reguleringsåret, idet der tages udgangspunkt i forbrugerprisindekset for 2000 eller ethvert andet indeks, der måtte have erstattet det. Med henblik herpå skal der beregnes et aritmetisk gennemsnit af de inflationssatser, som Statistik Austria [det østrigske statistiske kontor] offentliggør for beregningsperioden.«

12 ASVG's § 108h har følgende ordlyd:

»(1) Med virkning pr. 1. januar hvert år

a) skal alle pensioner fra pensionsforsikringen, for hvilke skæringsdagen (§ 223, stk. 2) ligger før den 1. januar det pågældende år

[…]

multipliceres med reguleringsfaktoren. […]

(2) Den i stk. 1 omhandlede regulering sker på grundlag af den pension, der er erhvervet i henhold til de bestemmelser, der var gældende pr. 31. december det foregående år […]«

13 ASVG's § 711 bestemmer følgende:

»(1) Uanset § 108h, stk. 1, første punktum, og § 108h, stk. 2, skal pensionsforhøjelsen for kalenderåret 2018 ikke ske med reguleringsfaktoren, men som følger: Den samlede pensionsindkomst (stk. 2) skal forhøjes,

1. hvis den ikke overstiger 1 500 EUR pr. måned, med 2,2%

2. hvis den ikke overstiger 2 000 EUR pr. måned, med 33 EUR

3. hvis den ligger mellem 2 000 EUR og 3 355 EUR pr. måned, med 1,6%

4. hvis den ligger mellem 3 355 EUR og 4 980 EUR pr. måned, med en procentsats, der i det nævnte interval falder lineært fra 1,6% til 0%.

Overstiger den samlede pensionsindkomst 4 980 EUR, forhøjes denne ikke.

[…]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

14 Sagsøgerne i hovedsagen, EB, JS og DP, er tre mandlige personer født før 1955, som har arbejdet som føderale tjenestemænd i Østrig. De gik på pension i henholdsvis 2000, 2013 og 2006. I 2017 var deres månedlige alderspension 6 872,43 EUR brutto for førstnævntes vedkommende, 4 676,48 EUR for den andens vedkommende og 5 713,22 EUR for den tredjes vedkommende.

15 Sagsøgerne i hovedsagen anmodede hver især BVAEB om en regulering af deres alderspension med virkning fra den 1. januar 2018. BVAEB fastslog, at EB's og DP's pensioner ikke skulle tilpasses, da de lå over loftet på 4 980 EUR om måneden som fastsat i ASVG's § 711, stk. 1. JS' alderspensions blev tilpasset med en forhøjelse på 0,2989%.

16 Sagsøgerne i hovedsagen anlagde hver især sag ved Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Østrig), og gjorde gældende, at § 41, stk. 4, i PG 1965, sammenholdt med ASVG's § 711, stk. 1, nr. 4, sidste punktum, der for to af deres vedkommende fuldstændig, og for den tredjes vedkommende næsten fuldstændig – på grund af deres alderspensionsbeløb – berøver dem retten til en regulering af pensionen, medfører en indirekte forskelsbehandling på grund af køn af dem, som er i strid med EU-retten.

17 Til støtte for deres søgsmål gjorde sagsøgerne i hovedsagen gældende, at den nationale lovgivning om tilpasning af pensioner, der fandt anvendelse på dem, siden 1995 ikke var ophørt med at være til skade for deres situation, og at de højere pensioner i perioden 2001-2017 kun var blevet tilpasset i ringe omfang. De gjorde endvidere gældende, at den omhandlede lovgivning udgjorde en indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn, og fremlagde i denne forbindelse en statistisk analyse, hvoraf det fremgik, at ud af modtagerne af alderspension i henhold til PG 1965 med et månedligt beløb på over 4 980 EUR udgjorde 8 417 mænd og 1 040 kvinder, mens antallet af modtagere af en føderal tjenestemandspension udgjorde 79 491 mænd og 22 470 kvinder.

18 Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) forkastede sagsøgerne i hovedsagens søgsmål, idet den fandt, at der forelå begrundelser, der gjorde det muligt at forkaste argumentet om forskelsbehandling på grundlag af køn. Hvad alene angik EB og DP fastslog Bundesverwaltungsgericht ligeledes, at det var ubestridt, at langt flere mænd end kvinder var omfattet af § 41, stk. 4, i PG 1965, sammenholdt med ASVG's 711, stk. 1, sidste punktum.

19 Sagsøgerne i hovedsagen iværksatte revisionsappel til prøvelse af disse afgørelser ved Verwaltungsgerichtshof (forvaltningsdomstol, Østrig).

20 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at de alderspensioner, som sagsøgerne i hovedsagen modtager i henhold til PG 1965, er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 157 TEUF, protokol nr. 33 og artikel 12 i direktiv 2006/54, eftersom de er født før 1955. Den forelæggende ret ønsker således for det første oplyst, om sagsøgerne i hovedsagens søgsmål påvirkes af den tidsmæssig begrænsning af kravet om ligebehandling af mænd og kvinder i henhold til denne protokol og den nævnte artikel i direktiv 2006/54, der for Republikken Østrig vedrører perioden før den 1. januar 1994. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at selv om denne begrænsning måtte anses for at finde anvendelse på ydelseselementer såsom den af sagsøgerne i hovedsagen anfægtede årlige tilpasning af alderspensionerne, selv om der alene er tale om en delvis tilpasning i forhold til de arbejdsperioder, som de har udført efter den 1. januar 1994, taler Domstolens

praksis, der bl.a. følger af dom af 6. oktober 1993, Ten Oever (C-109/91, EU:C:1993:833), for en fortolkning, hvorefter den nævnte begrænsning ikke finder anvendelse på en sådan tilpasning og ikke kan forhindre sagsøgerne i hovedsagen i at påberåbe sig kravet om ligebehandling af mænd og kvinder.

21 Den forelæggende ret har i denne henseende for det andet anført, at den omhandlede nationale lovgivning indebærer, at føderale tjenestemænd, der i henhold til PG 1965 oppebærer en månedlig bruttopension over et vist beløb, i modsætning til personer, der modtager en lavere pension, ikke eller næsten ikke har fået tilpasset deres pension for 2018. Et sådant ufordelagtigt forhold kan udgøre en forskelsbehandling på grundlag af køn, hvis det påvirker langt flere mænd end kvinder. Den forelæggende ret har præciseret, at den årlige tilpasning af pensionerne siden 1997 ikke har fulgt udviklingen i lønnen for tjenestemænd i aktiv tjeneste, men derimod som følge af henvisningen i § 41 i PG 1965 til ASVG inflationsraten, der har til formål at opretholde modtagernes købekraft. Selv om denne ordning er blevet udformet således, at den finder generel og langsigtet anvendelse, har den østrigske lovgiver regelmæssigt benyttet sig af muligheden for i visse år at vedtage regler, der fraviger den almindelige indeksering af alderspensionerne i forhold til inflationssatsen.

22 Hvad angår tilpasningen af pensionerne for 2018 har den forelæggende ret anført, at den østrigske regering har begrundet denne undtagelse med henvisning til et socialt element. BVAEB har ligeledes påberåbt sig dette sociale element som begrundelse for en eventuel indirekte forskelsbehandling, idet BVAEB har gjort gældende, dels at anvendelsen af en fast procentsats meget hurtigt vil resultere i en »uberettiget kløft« mellem pensionsniveauerne, dels at de højere pensioner kan tåle en ringere tilpasning, uden at det går ud over pensionernes værdi eller levefoden for modtagerne heraf, og at en sådan tilpasning af hensyn til statens finansiering af justeringerne i deres helhed derfor ikke er uacceptabel, men påkrævet af hensyn til solidariteten.

23 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt disse hensyn kan begrunde en eventuel indirekte forskelsbehandling, og om de krav, der følger af proportionalitetsprincippet, er opfyldt. Den forelæggende ret er navnlig i tvivl om, hvorvidt den nationale lovgivning om tilpasning af de omhandlede pensioner er nødvendig, hensigtsmæssig og sammenhængende. Den i lovgivningen omhandlede foranstaltning er begrænset til pensionsmodtagere og desuden til visse kategorier af pensionsmodtagere, selv om der findes andre passendende socialpolitiske redskaber, såsom progressiv indkomstbeskatning, overførselsindkomster og andre skattefinansierede bistandsydelse. I henhold til national ret befinder de føderale tjenestemænd, der er omfattet af § 41 i PG 1965, sig i en særlig situation, som adskiller dem fra modtagerne af pensioner, der er omfattet af reglerne om social sikring, såsom ASVG. Disse tjenestemænds alderspensioner skal nemlig ifølge Verfassungsgerichtshofs (forfatningsdomstol, Østrig) anses for en offentligretlig aflønning i et livslang ansættelsesforhold, der skal betragtes som kompensation for tro og aktiv tjeneste. De pensioner, der udbetales i henhold til de sociale sikringsordninger, er baseret på princippet om finansiering via bidrag, og de udbetales af et forsikringsorgan, mens de bidrag, der betales af tjenestemænd i aktiv tjeneste, betales til statens budget, og grundlaget for PG 1965 er ikke det samme som grundlaget for førstnævnte ordning.

24 Den forelæggende ret har endvidere bemærket, at den nationale lovgiver ikke har truffet en lignende foranstaltning om »social kompensation« til fordel for tjenestemænd i aktiv tjeneste, eftersom disse i 2018 med henblik på at drage fordel af den økonomiske vækst fik en lønstigning, der var højere end inflationen uden degressiv regulering. Lovgiver har heller ikke ladet de alderspensioner, der udbetales i henhold til andre erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, f.eks. private, være omfattet af samme ordning om tilpasning, med undtagelse af en begrænset

kategori af pensioner, der udbetales af virksomheder med tilknytning til staten. Denne ret ønsker ligeledes oplyst, om der ved undersøgelsen af forholdsmæssigheden og sammenhængen af den påståede diskriminerende foranstaltning skal tages hensyn til den omstændighed, at den ikke var enkeltstående, eftersom sagsøgerne i hovedsagen har påberåbt sig de kumulative virkninger af de forskellige pensionstilpasningsforanstaltninger, som er vedtaget, efter at de gik på pension.

25 Endelig har den forelæggende ret påpeget, at Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) har anført, at den ugunstige behandling, som pensionister, der modtager den højere pension, og som for størstedelens vedkommende er mænd, udsættes for, skal undersøges i lyset af den omstændighed, at kvinder historisk set er blevet ringere stillet, dvs. har været underrepræsenteret i stillinger, der er bedre lønnede. Den forelæggende ret er ligeledes i tvivl om, hvilke konsekvenser der skal drages af en sådan konstatering for så vidt angår hovedsagerne.

26 På denne baggrund har Verwaltungsgerichtshof (forvaltningsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal begrænsningen af det tidsmæssige anvendelsesområde for kravet om ligebehandling af mænd og kvinder i henhold til [dom af 17. maj 1990, Barber, C-262/88, EU:C:1990:209] og i henhold til protokol nr. 33 […] og artikel 12 i [direktiv 2006/54] fortolkes således, at en (østrigsk) pensionsmodtager ikke retmæssigt eller kun (delvist) for så vidt angår den del af kravet, der vedrører ansættelsesperioder, som ligger efter den 1. januar 1994, kan påberåbe sig kravet om ligebehandling for at gøre gældende, at lovgivning som den i hovedsagen anvendte om en regulering af tjenestemandspensioner, som blev fastsat for året 2018, har medført en forskelsbehandling af vedkommende?

2) Skal kravet om ligebehandling af mænd og kvinder (i henhold til artikel 157 TEUF, sammenholdt med artikel 5 i direktiv 2006/54) fortolkes således, at en indirekte forskelsbehandling som den, der – muligvis – følger af den lovgivning om pensionsreguleringen af 2018, som finder anvendelse i hovedsagen, også under hensyntagen til allerede tidligere fastsatte lignende foranstaltninger og det betydelige tab, som er forårsaget af den kumulative virkning af disse foranstaltninger, i forhold til en inflationsbetinget regulering af pensionernes realværdi (i det foreliggende tilfælde på 25%), er begrundet, navnlig

– for at forhindre en »kløft« mellem højere og lavere pensioner (som vil opstå i tilfælde af en regelmæssig regulering med en enhedssats), selv om denne vil være rent nominel og ikke ændre forholdet mellem beløbene

– for at gennemføre et generelt »socialt element« i form af en styrkelse af købekraften for modtagere af lavere pensioner, selv om a) dette formål også vil kunne opfyldes uden at begrænse reguleringen af højere pensioner, og b) lovgiver ikke på samme måde har fastsat en sådan foranstaltning med henblik på også at styrke købekraften ved inflationsreguleringen af lavere tjenestemandslønninger (til ugunst for reguleringen af højere tjenestemandslønninger) og heller ikke har vedtaget lovgivning om et sammenligneligt indgreb i reguleringen af værdien af pensioner i medfør af andre erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger (uden statslig deltagelse) for at opnå en styrkelse af købekraften for lavere pensioner (til ugunst for reguleringen af højere pensioner)

– for at bevare og finansiere »ordningen«, selv om tjenestemandspensionerne ikke skyldes af et forsikringsselskab i henhold til en forsikringsmæssigt organiseret og bidragsfinansieret ordning, men derimod af forbundsstaten som de pensionerede tjenestemænds arbejdsgiver som løn for udført arbejde, og det afgørende dermed ikke er bevarelsen eller finansieringen af en ordning, men i sidste ende kun budgetmæssige overvejelser

– fordi det udgør en selvstændig begrundelse, eller fordi det (forud herfor) på forhånd kan udelukkes, at der er tale om indirekte forskelsbehandling på grund af køn som omhandlet i direktiv 2006/54 til skade for mænd, hvis det forhold, at mænd statistisk er berørt i væsentligt højere grad inden for gruppen af modtagere af højere pensioner, kan tilskrives, at kvinder især i fortiden typisk ikke havde lige muligheder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv, eller

– fordi lovgivningen er lovlig som en positiv foranstaltning som omhandlet i artikel 157, stk. 4, TEUF?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

27 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om protokol nr. 33 og artikel 12 i direktiv 2006/54 skal fortolkes således, at den tidsmæssige begrænsning af virkningerne af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i disse bestemmelser finder anvendelse på en national lovgivning om en årlig tilpasning af alderspensioner, der udbetales i henhold til en erhvervstilknyttet social sikringsordning, og som finder anvendelse efter den i disse bestemmelser omhandlede dato.

28 Det skal indledningsvis bemærkes, at artikel 157 TEUF fastsætter princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde eller arbejde af samme værdi.

29 Hvad angår direktiv 2006/54 indeholder dette, som det fremgår af dets artikel 1, bestemmelser til gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder, bl.a. for så vidt angår erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger.

30 Som det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, og som Domstolen allerede har fastslået, er en alderspension som den, der udbetales til østrigske føderale tjenestemænd i henhold til PG 1965, for det første omfattet af begrebet »løn« som omhandlet i artikel 157 TEUF, for så vidt som dens størrelse afhænger af tjenesteperioder, sammenlignelige perioder og den løn, som tjenestemanden oppebar, og for så vidt som denne pension udgør en fremtidig udbetaling i penge, der udbetales af arbejdsgiveren til dennes ansatte, som en direkte følge af sidstnævntes ansættelsesforhold. Denne pension anses i national ret nemlig for en løn, der fortsat udbetales i forbindelse med et tjenesteforhold, som fortsætter, efter at tjenestemanden er gået på pension (jf. i denne retning dom af 21.1.2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, præmis 23).

31 For det andet udbetales en sådan pension fra en »erhvervstilknyttet social sikringsordning« som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra f), i direktiv 2006/54, som skal sikre arbejdstagerne inden for en given faglig branche ydelser, der skal træde i stedet for ydelser fra en lovbestemt social sikringsordning. De føderale tjenestemænd i Østrig er således som følge af deres tjenestemandsansættelse ved forbundsstaten udelukket fra den pensionsforsikringsordning, som

blev indført ved ASVG, for så vidt som deres ansættelsesforhold giver dem en ret til tilsvarende ydelser ved alderdom som denne pensionsforsikringsordning (jf. i denne retning dom af 16.6.2016, Lesar, C-159/15, EU:C:2016:451, præmis 28).

32 Det skal for det første bemærkes, at det fremgår af ordlyden af protokol nr. 33, at med henblik på anvendelsen af artikel 157 TEUF skal ydelser i medfør af en »erhvervstilknyttet social sikringsordning« ikke anses for løn, hvis og i det omfang de kan henføres til beskæftigelsesperioder, der ligger »forud for« den 17. maj 1990. Det samme gælder for ordlyden af artikel 12, stk. 1, i direktiv 2006/54, som bestemmer, at »alle« ydelser i medfør af sådanne ordninger, der kan henregnes til beskæftigelsesperioder »efter« denne dato, er omfattet af gennemførelsesforanstaltningerne til bestemmelserne i dette direktivs afsnit II, kapitel 2, vedrørende ligebehandling i de nævnte ordninger.

33 Da den begrænsning af de tidsmæssige virkninger af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder, der er fastsat i disse bestemmelser, udgør en undtagelse til den almindelige regel i EUF-traktaten, skal der anlægges en streng fortolkning heraf.

34 Det skal for det andet bemærkes, at ordlyden af protokol nr. 33 er identisk med ordlyden af protokol (nr. 17) om artikel 141 EF, der er knyttet som bilag til EF-traktaten, og som har en klar sammenhæng med dom af 17. maj 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209), eftersom de navnlig henviser til datoen for afsigelsen af denne dom.

35 Som Domstolen har udtalt i dom af 6. oktober 1993, Ten Oever (C-109/91, EU:C:1993:833), kan den direkte virkning af EØF-traktatens artikel 119 (efter ændring artikel 141, nu artikel 157 TEUF) i kraft af dom af 17. maj 1990, Barber (C-262/88EU:C:1990:209), kun påberåbes til støtte for krav om ligebehandling med hensyn til erhvervstilknyttede pensioner for så vidt angår ydelser, der vedrører beskæftigelsesperioder efter den 17. maj 1990, som er datoen for afsigelsen af den nævnte dom, medmindre arbejdstagerne eller disses ydelsesberettigede pårørende forinden har anlagt sag eller rejst en tilsvarende administrativ klage i henhold til den nationale lovgivning, der finder anvendelse (dom af 23.10.2003, Schönheit og Becker, C-4/02 og C-5/02, EU:C:2003:583, præmis 100 og den deri nævnte retspraksis).

36 Bydende retssikkerhedshensyn er nemlig til hinder for, at der rejses tvivl om retsforhold, hvis virkninger allerede er udtømt, når dette kan bevirke, at ligevægten i en række af disse pensionsordninger forstyrres med tilbagevirkende kraft (jf. i denne retning dom af 23.10.2003, Schönheit og Becker, C-4/02 og C-5/02, EU:C:2003:583, præmis 99).

37 Denne begrænsning er gentaget i protokol nr. 33 og fremgår ligeledes af artikel 12, stk. 1, i direktiv 2006/54.

38 For så vidt angår Republikken Østrig er den skæringsdato, der er omhandlet i dom af 17. maj 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209), i henhold til dette direktivs artikel 12, stk. 3, blevet erstattet af datoen den 1. januar 1994.

39 Det skal for det tredje bemærkes, at princippet om lige løn til mænd og kvinder som omhandlet i artikel 157 TEUF er et af Unionens grundlæggende principper. I øvrigt bemærkes, at Unionen i henhold til artikel 3, stk. 3, andet afsnit, TEU bl.a. fremmer ligestilling mellem mænd og kvinder, og at det i artikel 23 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder bestemmes,

at der skal sikres ligestilling mellem kvinder og mænd på alle områder, herunder i forbindelse med beskæftigelse, arbejde og løn (jf. i denne retning dom af 3.6.2021, Tesco Stores, C-624/19, EU:C:2021:429, præmis 33 og 34 og den deri nævnte retspraksis).

40 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den årlige tilpasning af alderspensioner, der er fastsat i den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning for 2018, beregnes på grundlag af størrelsen af den alderspension, som modtageren oppebar i det foregående år, og som der allerede var optjent ret til, således at tilpasningen sker degressivt for helt at ophøre over et vist beløb. Den nævnte tilpasning beror desuden ikke på tidspunktet for den pågældende modtagers beskæftigelsesperioder eller vedkommendes medlemskab.

41 Sagsøgerne i hovedsagen har for den forelæggende ret alene påberåbt sig en tilsidesættelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forhold til denne nationale lovgivning, der ikke har tilbagevirkende kraft. Sidstnævnte gik i øvrigt på pension efter den 1. januar 1994 og modtager en pension, med hensyn til hvilken de hverken bestrider begyndelsesdatoen eller det oprindeligt fastsatte beløb. De rejser heller ikke tvivl om størrelsen af deres pension i tilknytning til de tidligere foretagne udbetalinger eller i tilknytning til beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt før den 1. januar 1994.

42 Henset til de betragtninger, der i det væsentlige er anført i denne doms præmis 39-32, skal protokol nr. 33 og artikel 12 i direktiv 2006/54 imidlertid ikke fortolkes således, at den begrænsning af de tidsmæssige virkninger af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder, der er fastsat i disse bestemmelser, finder anvendelse på en årlig tilpasning af alderspensioner, eftersom en sådan ordning ikke indebærer, at erhvervede rettigheder eller udbetalinger, der er foretaget før den i disse bestemmelser fastsatte skæringsdato, drages i tvivl. Det følger heraf, at denne begrænsning i det foreliggende tilfælde ikke kan gøres gældende over for sagsøgerne i hovedsagen for så vidt angår en årlig tilpasning af alderspensioner som den, der i den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning alene er fastsat for 2018.

43 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at protokol nr. 33 og artikel 12 i direktiv 2006/54 skal fortolkes således, at den tidsmæssige begrænsning af virkningerne af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i disse bestemmelser ikke finder anvendelse på en national lovgivning om en årlig tilpasning af alderspensioner, der udbetales i henhold til en erhvervstilknyttet social sikringsordning, og som finder anvendelse efter den i disse bestemmelser omhandlede dato.

Det andet spørgsmål

44 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 157 TEUF og artikel 5 i direktiv 2006/54 skal fortolkes således, at bestemmelserne er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter en årlig degressiv tilpasning af nationale tjenestemænds alderspension i forhold til størrelsen af pensionsbeløbet med en fuldstændig mangel på tilpasning ud over et vist pensionsbeløb.

45 Dette direktivs artikel 5, litra c), forbyder enhver form for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn i forbindelse med de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger for så vidt angår beregningen af ydelserne.

46 Det skal indledningsvis fastslås, at en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede ikke indebærer direkte forskelsbehandling, da den finder anvendelse uden forskel på mandlige og kvindelige arbejdstagere.

47 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt en sådan lovgivning medfører en indirekte forskelsbehandling som defineret i dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra b), fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at i henhold til § 41, stk. 4, i PG 1965, sammenholdt med § 711, stk. 1, i ASVG, stilles østrigske føderale tjenestemænd, som modtager en månedlig alderspension over et vist beløb, ringere end tjenestemænd med en lavere alderspension, eftersom de førstnævntes pension ikke, eller kun i begrænset omfang, er blevet forhøjet. Den omhandlede lovgivning indfører således en forskelsbehandling mellem østrigske føderale tjenestemænd efter et tilsyneladende neutralt kriterium, nemlig størrelsen af deres pension.

48 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt denne forskelsbehandling stiller personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, har den forelæggende ret anført, at det på grundlag af de oplysninger, som sagsøgerne i hovedsagen har fremlagt, og de af Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) fastslåede forhold ikke kan udelukkes, at betingelserne for indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn ud fra et statistisk synspunkt er opfyldt. Hvad nærmere bestemt angår to af sagsøgerne i hovedsagen er det ubestridt, at langt flere mænd end kvinder er omfattet af § 41, stk. 4, i PG 1965, sammenholdt med ASVG's § 711, stk. 1, sidste punktum, for så vidt det overvejende er mænd, der er repræsenteret i kategorien af personer, der modtager pensioner, som overstiger det i den omhandlede lovgivning fastsatte maksimum.

49 Domstolen har i denne forbindelse fastslået, at en sådan særlig ufordelagtig situation navnlig foreligger, såfremt det kan påvises, at en national lovgivning stiller en betydelig større andel af personer af det ene køn ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn (jf. i denne retning dom af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).

50 Det tilkommer den nationale instans at vurdere de faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at der er sket indirekte forskelsbehandling, i overensstemmelse med national lovgivning eller praksis, som navnlig kan give mulighed for på grundlag af statistisk materiale eller på enhver anden måde at fastslå, hvorvidt der foreligger indirekte forskelsbehandling. Det tilkommer således denne retsinstans at vurdere, om det statistiske materiale, som er fremlagt for den vedrørende arbejdstagernes situation, kan tillægges gyldighed og tages i betragtning, det vil navnlig sige, om det er udtryk for tilfældige eller kortvarige omstændigheder, og om det viser sig at være væsentligt (dom af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 50 og 51 og den deri nævnte retspraksis).

51 Hvis de statistiske oplysninger, som den forelæggende ret kan tage hensyn til, faktisk skulle vise, at procentdelen af arbejdstagere af det ene køn påvirkes væsentligt hårdere af den pågældende nationale lovgivning end arbejdstagere af det andet køn, der ligeledes er omfattet af denne lovgivnings anvendelsesområde, må det antages, at en sådan situation indebærer en indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn, som er i strid med artikel 5, litra c), i direktiv 2006/54, medmindre den nævnte lovgivning er begrundet i objektive forhold, som intet har at gøre med forskelsbehandling på grundlag af køn (jf. i denne retning dom af 6.12.2007, Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis, og af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 54).

52 I dette tilfælde vil det dernæst tilkomme den nævnte ret at undersøge, i hvilket omfang en sådan forskelsbehandling ikke desto mindre kan begrundes i forhold, der intet har at gøre med forskelsbehandling på grundlag af køn, således som det følger af artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/54.

53 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det fremgår af Domstolens praksis, at dette navnlig er tilfældet, hvis de valgte midler tjener til at opfylde et lovligt socialpolitisk mål, er egnede til at nå det med den pågældende lovgivning forfulgte mål og er nødvendige hertil, når sådanne midler kun kan anses for at være egnede til at sikre det angivne mål, såfremt de reelt opfylder hensynet om at nå målet på en sammenhængende og systematisk måde (jf. i denne retning dom af 17.7.2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, præmis 53 og 54, og af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 56).

54 Domstolen har endvidere udtalt, at medlemsstaterne ved valget af de foranstaltninger, hvormed målene for deres social- og beskæftigelsespolitik kan realiseres, råder over et vidt skøn (dom af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).

55 Det fremgår ligeledes af Domstolens praksis, at selv om det i sidste instans tilkommer den nationale ret, som er enekompetent til at vurdere de faktiske omstændigheder og til at fortolke den nationale lovgivning, at afgøre, om og i hvilket omfang den omtvistede lovbestemmelse er berettiget af et sådant objektivt forhold, er Domstolen, der har til opgave at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, kompetent til at vejlede denne ret på en sådan måde, at denne kan træffe afgørelse (jf. i denne retning dom af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 58).

56 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning har til formål at bevare pensionsmodtagernes købekraft ved i kraft af en »social kompensation« at styrke de lavere pensioner i forhold til de højeste pensioner, undgå en udbredt forskel mellem de pågældende pensioner og sikre deres bæredygtige finansiering.

57 Det følger af Domstolens praksis, at selv om budgetmæssige hensyn ikke kan begrunde en forskelsbehandling, der forfordeler et af kønnene, kan formålene om at sikre en bæredygtig finansiering af alderspensioner og mindske forskellene i den pension, der finansieres af staten, derimod anses for lovlige socialpolitiske formål, som intet har at gøre med forskelsbehandling på grund af køn (jf. i denne retning dom af 24.9.2020, YS (Arbejdsmarkedspension for ledende personale), C-223/19, EU:C:2020:753, præmis 61, og af 21.1.2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, præmis 38).

58 Det følger heraf, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning forfølger lovlige socialpolitiske formål, som intet har at gøre med forskelsbehandling på grundlag af køn.

59 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt denne lovgivning opfylder de krav om proportionalitet, der er nævnt i denne doms præmis 53, og navnlig for så vidt angår dens hensigtsmæssighed, fremgår det af de oplysninger, som Domstolen råder over, at den alene gør det muligt at forhøje gennemsnitlige eller lave alderspensioner, samtidig med at det bl.a. sikres, at de laveste pensioner forhøjes mere end inflationen, at finansieringen af pensionerne er bæredygtig, og at forskellene mellem pensionerne mindskes.

60 Som påpeget af den forelæggende ret ændrer en indeksering af alderspensionerne i forhold til inflationssatsen ikke i sig selv niveauforskellene mellem de forskellige pensioner, og forskellen mellem disse består fortsat ud fra matematisk synspunkt. Prisstigninger påvirker imidlertid i højere grad levefoden for modtagere af en lav alderspension. For så vidt som den i hovedsagen omhandlede lovgivning kun rammer pensioner over et vist beløb, er den desuden medvirkende til, at sådanne pensioner tilnærmes de lavere pensioner.

61 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt denne lovgivning er gennemført på en sammenhængende og systematisk måde, skal det bemærkes, således som det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse og af den østrigske regerings skriftlige indlæg, at den ikke kun finder anvendelse på alle alderspensioner for tjenestemænd, men også på modtagere af alderspensioner, der udbetales i henhold til såvel erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger i virksomheder, der er underlagt statslig kontrol, som den lovbestemte pensionsforsikring, der er fastsat i ASVG. Den årlige tilpasning af de i hovedsagen omhandlede pensioner finder således anvendelse på samtlige modtagere af statslige pensioner, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

62 Henset til det vide skøn, som medlemsstaterne råder over ved valget af de foranstaltninger, der kan opfylde deres social- og beskæftigelsespolitiske mål, og som der er henvist til i denne doms præmis 54, påvirkes sammenhængen i gennemførelsen af tilpasningsforanstaltningen ikke af den omstændighed alene, at der allerede er etableret andre specifikke socialpolitiske redskaber, som tilsigter at nå målet om at støtte beskedne indtægter.

63 Det samme gælder den omstændighed, at hverken pensioner under de private erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger eller lønnen til tjenestemænd i aktiv tjeneste er blevet tilpasset.

64 Hvad for det første angår disse private ordninger afhænger de – med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse – ikke af staten. Hvad for det andet angår tjenestemænd i aktiv tjeneste fremgår det ligeledes af anmodningen om præjudiciel afgørelse og af den østrigske regerings skriftlige indlæg, at selv om deres udnævnelse i henhold til national ret skaber en livslang beskæftigelse, og at deres alderspension svarer til løn, som udbetales af staten som kompensation for aktiv tjeneste, fremgår det ligeledes af anmodningen om præjudiciel afgørelse og af den østrigske regerings skriftlige indlæg, at pensionsordningen for tjenestemænd i de seneste ca. 20 år har været genstand for forskellige ændringer med henblik på en tilpasning til ASVG's ordning. Navnlig er tilpasningen af deres pensioner ikke længere en følge af udviklingen i de aktive tjenestemænds løn, men i princippet af inflationsraten, således som det er tilfældet med de pensioner, der udbetales i henhold til sidstnævnte ordning. Henset til de formål, der forfølges med den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, synes pensionerede tjenestemænd og tjenestemænd i aktiv tjeneste i øvrigt ikke at befinde sig i en sammenlignelig situation, idet formålet bl.a. er at reducere forskellen mellem alderspensionerne for at undgå, at der i tidens løb skabes en kløft mellem disse pensioners størrelse, som gør det nødvendigt at sondre mellem forvaltningen af de pågældende pensioner og lønnen.

65 Den omstændighed, at tjenestemænds alderspensioner ikke udbetales af et forsikringsselskab, som de har betalt bidrag til, men direkte af staten, synes heller ikke at være afgørende med hensyn til det mål om en bæredygtig finansiering af alderspensionerne og nedbringelse af forskellene mellem pensionsniveauerne, som blev forfulgt af den østrigske lovgiver med vedtagelsen af den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning. Endvidere udgør en tilpasning af pensionerne ikke en ydelse, der udgør en modydelse for indbetalte bidrag (jf. i denne retning dom af 20.10.2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, præmis 79).

66 Denne lovgivning er således gennemført på en systematisk og sammenhængende måde med forbehold for den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage i denne henseende.

67 Den går heller ikke videre end, hvad der er nødvendigt for at nå de tilstræbte mål. Sagsøgerne i hovedsagen har ganske vist påberåbt sig et betydelige tab af deres pensioner i forhold til, hvis deres pensioner hvert år, siden de blev pensioneret, i henhold til national ret var blevet tilpasset med inflationsraten. Det skal imidlertid påpeges, at den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning tager hensyn til de berørte personers bidragsevne. De begrænsninger i forhøjelsen af pensionerne, der er fastsat i ASVG's § 711, som § 41, stk. 4, i PG 1965 henviser til, afhænger nemlig af størrelsen af de tilkendte ydelser, og en sådan forhøjelse er kun udelukket for så vidt angår de højeste pensioner.

68 Under disse omstændigheder er det ikke nødvendigt at prøve, om disse begrænsninger kan begrundes i henhold til artikel 157, stk. 4, TEUF eller artikel 3 i direktiv 2006/54. Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at i henhold til Domstolens praksis finder disse bestemmelser ikke anvendelse på en national lovgivning, hvis det omhandlede pensionstillæg begrænser sig til at tildele kvinder en højere pension uden at afhjælpe de problemer, kvinderne kan møde i løbet af deres karriere, og når dette tillæg ikke efter sin art ses at kunne kompensere for de ulemper, som kvinder er udsat for, ved at støtte dem i denne karriere og således sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i praksis på arbejdsmarkedet (jf. i denne retning dom af 12.12.2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillæg til mødre), C-450/18, EU:C:2019:1075, præmis 65 og den deri nævnte retspraksis).

69 Henset til samtlige disse forhold skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 157 TEUF og artikel 5, litra c), i direktiv 2006/54 skal fortolkes således, at bestemmelserne ikke er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter en årlig degressiv tilpasning af nationale tjenestemænds alderspension i forhold til størrelsen af pensionsbeløbet med en fuldstændig mangel på tilpasning ud over et vist pensionsbeløb, for det tilfælde, at denne nationale lovgivning stiller en betydelig større andel af mandlige pensionsmodtagere ufordelagtigt i forhold til kvindelige pensionsmodtagere, forudsat at denne lovgivning på en sammenhængende og systematisk måde forfølger formålene om at sikre en bæredygtig finansiering af alderspensioner og mindske forskellene i den pension, der finansieres af staten, og at den ikke er mere vidtgående end nødvendigt for at nå disse mål.

Sagsomkostninger

70 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) **Protokol (nr. 33) ad artikel 157 TEUF, der er knyttet som bilag til EUF-traktaten, og artikel 12 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv skal fortolkes således, at den tidsmæssige begrænsning af virkningerne af princippet om ligebehandling af mænd og**

kvinder i disse bestemmelser ikke finder anvendelse på en national lovgivning om en årlig tilpasning af alderspensioner, der udbetales i henhold til en erhvervstilknyttet social sikringsordning, og som finder anvendelse efter den i disse bestemmelser omhandlede dato.

2) **Artikel 157 TEUF og artikel 5, litra c), i direktiv 2006/54 skal fortolkes således, at bestemmelserne ikke er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter en årlig degressiv tilpasning af nationale tjenestemænds alderspension i forhold til størrelsen af pensionsbeløbet med en fuldstændig mangel på tilpasning ud over et vist pensionsbeløb, for det tilfælde, at denne nationale lovgivning stiller en betydelig større andel af mandlige pensionsmodtagere ufordelagtigt i forhold til kvindelige pensionsmodtagere, forudsat at denne lovgivning på en sammenhængende og systematisk måde forfølger formålene om at sikre en bæredygtig finansiering af alderspensioner og mindske forskellene i den pension, der finansieres af staten, og at den ikke er mere vidtgående end nødvendigt for at nå disse mål.**

Underskrifter